

Täysistunto

Torstai 16.2.2023 klo 16.02—18.43

2.4. Suullinen kysymys alaikäisten väkivaltarikollisuudesta (Päivi Räsänen kd)

Suullinen kysymys SKT 253/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Tähän samaan asiakokonaisuuteen on myös toisella eduskuntaryhmällä kysymys. — Edustaja Räsänen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.39 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Alaikäisten väkivaltarikosten määrän kasvu ei ole pelkästään pääkaupunkiseudun ongelma enää, vaan esimerkiksi oman vaalipiirini suurimmassa kaupungissa Lahdessa viime vuoden aikana rikoksesta epäiltyjen alaikäisten määrä on kasvanut 77 prosentilla. Erityisen huolestuttavaa on, että voimakkain kasvu on tilastoissa tapahtunut alle 15-vuotiaiden kohdalla. Suomessahan alle 15-vuotiaat eivät ole rikosoikeudellisessa vastuussa, ja vanhemmat nuoret näissä jengeissä, ryhmissä saattavat käyttää sitä hyväksi, yllyttää alle 15-vuotiaan tekijäksi tietäen, että siitä ei seuraa rangaistuksia.

Tällä hetkellä meillä ei lastensuojelussa ole riittävästi resursseja eikä toimivaltuuksia puuttua rikolliseen ja väkivaltaiseen käytökseen. Itsemääräämisoikeuden vahvistaminen on itse asiassa kääntynyt nuorten turvattomuuteen. [Puhemies: Kysymys!] Millä tavalla aiotte tarttua siihen, että lastensuojelua kehitetään? KD on esittänyt lastensuojelun kokonaisuudistusta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Kiuru, olkaa hyvä.

16.40 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me ollaan näköjään kyselytunnista kyselytuntiin aina KD:n kanssa samaa mieltä, eli näyttää siltä, että myös tätä hallituksen toimintaa KD vahvasti tukee. Lastensuojelun uudistus on jo aloitettu, ja olen samaa mieltä niistä syistä, miksi siihen pitää lähteä. Ensi kaudella sitten odotetaan jo pykälää tänne eduskuntaan käsiteltäväksi.

Olen myöskin huolissani erityisen huolenpidon lapsista. Siinä on kysymys siis siitä, että kun sijaishuollon toimet eivät enää riitä, silloin me puhumme siitä lasten tukemisesta, joka vaatii jo erityisiä olosuhteita ja erityistä osaamista. Näitä paikkoja, erityisen huolenpidon paikkoja, pitäisi valtakunnassa lisätä. Niitä on aivan liian vähän. Olen esittänyt jo tätä jengipakettia, ja nyt esitän tätä toimenpidettä korjaavaa toimenpidettä myös tähän tulevaan kehysneuvotteluun, jotta tämä asia saataisiin kuntoon. Näillä paikoilla on juuri niitä nuoria, jotka ovat jo yhteiskunnassa käyneet syvässä päädyssä, ja heidän tukemisensa riittävästi ammattitaidolla [Puhemies koputtaa] on erityisen olennaista.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 169/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Ja edustaja Junnila, olkaa hyvä.

16.42 Vilhelm Junnila ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kaikki kuulijat ja katselijat varmaan tietävät, millainen on ollut perussuomalaisten maahanmuuttopoliittinen linja, mutta nyt vaalien alla kokoomus esittää jälleen kovaa poikaa. Muistakaa, että Alexander Stubb, heidän entinen puheenjohtajansa, mainitsi, että Ruotsi on yksi turvallisimmista maista koko maailmassa. Silloin sisäministerinä toiminut kokoomuksen puheenjohtaja Petteri Orpo sanoi, että turvapaikanhakijoiden motiivien arvostelu on rasismia. Silloin puhuttiin arvopohjasta emmekä mekään mahtuneet heidän kanssaan samaan hallitukseen. Arvoisa hallitus, näettekö tekin tämän kokoomuksen ilmiselvän vaalibluffin läpi? [Naurua — Jukka Gustafsson: Voiko mennä alemmaksi?]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Pääministeri Marin.

16.43 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä tämänkaltaiset kysymykset tai debatti kuuluvat johonkin muuhun foorumiin kuin hallituksen kyselytunnille tai eduskunnan kyselytunnille, mutta uskon, että tämä huoli jengiytymisestä, rikollisuuden kasvusta ja meidän lasten ja nuorten pahoinvoinnista on kuitenkin tässä salissa jaettu yhteinen huoli.

Millä tavalla siihen pystytään puuttumaan? Me tarvitsemme monenlaisia lääkkeitä: Totta kai ajantasaisia rikoslainsäädäntöä sekä riittävästi resursseja poliisiin ja oikeudenhoidon, mutta kyllä me tarvitsemme myös niitä pehmeitä keinoja. Me tarvitsemme lastensuojelua, sosiaalityötä ja nuorisotyöntekijöitä, meidän on vahvistettava tulevaisuudessakin koulutuksen resursseja, kuten tällä hallituskaudella on tehty, ja me tarvitsemme koulupsykologeja ja ylipäättänsä mielenterveyspalveluita, niin lasten, nuorten kuin perheiden tueksi. Eli me tarvitsemme laaja-alaista otetta, jotta tähän ilmiöön pystytään puuttumaan.

En laisinkaan jaa sitä tilannekuvaa, mikä ehkä salin oikeasta laidasta on muodostettu, että tulevalla kaudella meidän pitäisi juuri näistä tärkeistä hyvinvointipalveluista leikata. [Puhemies koputtaa] Esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuoltoon kohdistuvat leikkaukset kohdistuvat myös juurikin vaikkapa lastensuojeluun, [Puhemies: Kiitoksia!] sosiaalityöhön ja nuorisotyöhön, ja se on kestäväntöntä politiikkaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Orpo, olkaa hyvä.

16.44 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin täytyy sanoa, että kyllä tämä edustaja Junnilan puheenvuoro oli todellakin pohjanoteeraus pitkään aikaan tässä salissa. [Sanna Antikainen: Onhan se ikävää, kun teidän vanhoja puheita muistellaan!] Se oli uskomaton rimalitus.

Mutta jos mennään nyt tähän itse asiaan. Me olemme todellakin kokoomuksesta nostaneet esille tätä asiaa, kasvavaa väkivaltaa ja rikollisuutta kaduilla, kasvavaa ongelmaa, jo pitkään. Me ollaan edustaja Tolvasen asiantuntemuksella tehty usean kohdan ohjelma, jossa on sekä kovia että pehmeitä keinoja, joita me olemme esittäneet täällä. Ja me ollaan erittäin huolissaan siitä, että me emme ole nähneet, että hallitus olisi ottanut tätä alun perin toissaan ja ryhtynyt niihin toimenpiteisiin, joita me ollaan esitetty. Tähän tarvitaan nyt to-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 169/2022 vp

dellakin määrätietoista otetta. Nyt kello on käymässä jo teidän osaltanne aika vähiin, mutta seuraavan hallituksen edessä tämä on. Suomalaiset ovat oikeasti huolissaan. Omassakin kotikaupungissani Turussa saimme lukea viime kesänä siitä, miten kauppakeskuksessa ja keskustassa jatkuvasti oli ongelmia nuorisorikollisuuden kanssa. Tämä ei voi jatkua näin, ja tähän on pakko ottaa tiukempi ote. [Puhemies koputtaa] Kysyn nyt vielä ministeri Mikkoselta: mikä on teidän näkemyksenne, mikä on se keskeisin asia, jota tämän asian eteen pitää tehdä seuraavalla kaudella?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Mikkonen, olkaa hyvä.

16.45 **Sisäministeri Krista Mikkonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallitus on puuttunut kyllä asiaan hyvin voimakkaasti, toisin kuin viime hallitus, joka leikkasi poliisilta resursseja alkukauden aikana ja sittemmin ymmärsi, että poliisi tarvitsee resurssinsa. Sen jälkeen me olemme vielä lisänneet poliisien määrää. Ja miksi tarvitaan poliiseja? Poliiseja tarvitaan siihen, että he voivat tehdä ennaltaehkäisevää työtä, he voivat puuttua nopeasti rikoksiin. Esimerkiksi tällä kaudella on perustettu eri poliisilaitoksille erillisiä rikostutkintaryhmiä käsittelemään alaikäisten rikoksia. Ja heti kun siellä nähdään jostain henkilöstä, että on aina se sama nimi siinä rikosepäilyssä, niin tähän voidaan nopeasti tarttua ja puuttua, viedä se riittävä tuki. Tätä työtä on tehty. On lisätty Ankkuri-toimintaa elikkä poliisin ja muiden — esimerkiksi koulujen, nuorisotyön, sosiaali- ja terveydenhoidon — yhteistyötä, niin että voidaan myös viedä tukea ja apua sinne perheeseen. [Puhemies koputtaa] Näihin kaikkiin me olemme lisänneet rahoitusta, ja tätä pitää jatkaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mykkänen, olkaa hyvä.

16.46 **Kai Mykkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta tätä katu-
jen turvallisuutta, arjen turvallisuutta pitää tehdä tosiasiat edellä. Yleensä eniten tiukkoja
toimia ja sen tunnustamista, että meillä on vaikeuksia myös maahanmuuttajataustaisten in-
tegroinnissa, vaativat maahanmuuttajataustaiset itse — itse. Neljä vuotta sitten meillä oli
tällä sisäministeriössä valmistelussa ulkomaalaistaustaisen rikollisuuden torjuntaohjel-
ma. Siinä tärkeä kohta oli muun muassa, että silloin kun turvanhakija muuttuu turvatto-
muuden aiheeksi, myös turvapaikka voidaan perua törkeän rikoksen kohdalla, koska se on
se keskeisin uhka, ja sillä vaikutetaan siihen, että Suomessa nämä henkilöt ottavat vaka-
vasti meidän turvallisuustilanteen.

Nykyinen hallitus peruutti muun muassa tämän ulkomaalaistaustaisen rikollisuuden ohjelman useimpien kohtien valmistelun. Sisäministeri Mikkonen, oletteko tänäänkin vastaan sitä, että turvapaikka voitaisiin perua [Puhemies koputtaa] törkeän rikoksen nojalla?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Mikkonen, olkaa hyvä.

16.47 **Sisäministeri Krista Mikkonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meidän täytyy varmistaa se, että me pystymme tukemaan kaikkia lapsia ja nuoria taustasta riippumatta, puhutaan maahanmuuttajataustaisista, puhutaan täällä jo monta sukupolvea asuneista tai puhutaan sitten niistä lapsista, joiden suvut ovat asuneet täällä iät ja ajat. Siksi on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 169/2022 vp

äärimmäisen tärkeää vähentää rikoksia ja ehkäistä erityisesti nuorten rikoksia, ja siinä on tärkeää se, että meillä on se tuki sieltä koulusta lähtien, varhaiskasvatuksesta lähtien. Tämä on yksi osa tätä kokonaisuutta. Sitten mitä tulee turvapaikanhakuun, niin meillä on nyt jo se mahdollisuus, että jos rikoksiin syyllistyy, niin luvat voidaan perua. Ja tätähän tehdään.

Tässä tulivat aikaisemmin esille nämä kokoomuksen ehdotukset siitä, miten meidän täytyy tähän ongelmaan puuttua, ja itse asiassa me olemme tehneet hyvin paljon ja oikeastaan miltei kaikkia niitä ehdotuksia. Me olemme lisänneet nimenomaan [Puhemies koputtaa] viranomaisten moniyhteistoimintaa ja [Puhemies: Kiitoksia!] sitä varhaista puuttumista. Me olemme myös paraikaa [Puhemies: Kiitoksia!] selvittämässä laittomien aseiden rangaistuskäytäntöä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kinnunen, Jari, olkaa hyvä.

16.49 **Jari Kinnunen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä nyt on useampaan kertaan taas kerrottu, kuinka poliisin resursseja on lisätty. Ministeri Mikkonen, tämä on hyvin yksinkertainen kysymys: kertokaa tälle salille, miksi niitä resursseja on lisätty. Johtuuko se vuokrankorotuksista, palkannousuista, varustekustannuksista, mistä se johtuu? Viime vuonna, viime vuoden lopulla, useat poliisilaitokset joutuivat pitämään virkoja auki. Kertokaa nyt tälle yleisölle, kuinka paljon virkoja oli auki viime joulukuussa. [Juha Mäenpää: Sähköautoihin!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Mikkonen, olkaa hyvä.

16.49 **Sisäministeri Krista Mikkonen** (vastauspuheenvuoro): Poliisin resursseja on lisätty sen takia, että voimme varmistaa riittävän poliisien määrän. Poliisien määrää on tällä kaudella lisätty merkittävästi. Poliiseja on nyt yli 7 500 ollut koko tämän kauden, ja tämä on ollut merkittävä lisäys viime kaudesta. Mutta kyllä, nämä edustajan mainitsemat kustannukset ovat myös kasvaneet. Myös vuokratkustannukset ovat kasvaneet osittain johtuen myös siitä, että me olemme pystyneet poliisille rakentamaan uusia terveellisiä ja turvallisia toimitiloja. Meillä on ollut hyvin paljon esimerkiksi sisäilmaongelmia poliisien tiloissa, ja olemme rakentaneet uusia poliisiasemia, ja sitä myötä vuokratkin ovat nousseet. Me olemme sitä resurssia, sitä rahaa, poliisille lisänneet juuri sen takia, että myös näihin vuokratkustannuksiin on voitu vastata, mutta ennen kaikkea siksi, että poliisien määrää olemme voineet kasvattaa. [Oikealta: Montako virkaa?]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Meri, olkaa hyvä.

16.50 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ministeri Mikkonen oli vähän häkeltynyt. Puhuitte, että poliisi pystyy hyvin tehokkaasti tuottamaan rikosvastuutaan. En tiedä, oletteko seurannut näitä tilastoja, mutta siellä on tuhansia ja tuhansia juttuja pöydillä ja koko ajan tulee lisää, ja tämä sama ongelma on koko rikosketjussa. Meiltä lakivaliokunnasta tulee hyvin pian vastine tähän oikeudenhoidon selontekoon — se tilanne on todella lähtenyt käsistä.

Minä haluaisin nostaa uhrien aseman. Täällä on puhuttu koko ajan siitä, että pahoinvovaa nuorta tulee tukea. Kyllä pitää, mutta entäpä uhri? Eivät uskalla kulkea kadulla. Eräs isä tuli kertomaan, että hänen poikansa ei voi kertoa, kuka hänet pahoinpiteli, kun hän pel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 169/2022 vp

kää, että tulee koston kierre. Miten te olette oikeasti panostaneet siihen katuturvallisuuteen? En ole kuullut mitään toimenpiteitä.

Ja toisekseen: oletteko te tehostaneet rikollisten karkottamista Suomesta ja pysyviä maahantulokieltoja? Kyllä täältä pitää poistua. Jos rikoksia täällä tekee, maasta pois, kotimaahan takaisin ja ei ole takaisin tulemistä. [Puhemies koputtaa] Miten olette tähän puuttaneet?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Mikkonen, olkaa hyvä.

16.52 Sisäministeri Krista Mikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun äsken puhuin siitä, miten olemme tehostaneet nimenomaan nuoriin kohdistuvia toimia ja nuorten tekemien rikosten selvittämistä, niin kerroin siitä, miten poliisilaitoksissa on perustettu erillisiä ryhmiä nimenomaan keskittymään näihin alle 18-vuotiaitten rikoksiin.

Sen tiedän oikein hyvin, että meillä on aivan valtavat pinot rikostutkinnassa, ja senkin takia poliisien määrää täytyy lisätä. Tämä on aivan totta, että ne jonot ovat todella suuret siellä ja myös rikoksia vanhenee sen takia, että niitä ei ehditä tutkia, ja siinä olen aivan samaa mieltä, että meidän täytyy myös siihen oikeuspuolelle saada niitä resursseja, jotta me saamme myös siellä juttuja tutkituksi, ja tämä on varmasti se yhteinen huoli, jonka kaikki jaamme.

Mutta mitä tulee siihen, miten me voimme nimenomaan näitä nuoria auttaa, mikä tässä kysymyksessä on oleellista, niin sen takia näitten nuorten rikosten tutkimiseen on perustettu omia ryhmiä, ja nämä ovat osoittautuneet todella toimiviksi. Itse asiassa juuri eilen vierailin Itä-Uudenmaan [Puhemies koputtaa] poliisilaitoksella tähän tutustumassa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

16.53 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tutkitusti nuorten rikoskäyttäytymisellä ja mielenterveydellä on yhteys. Suurin osa rikoksiin syyllistyneistä nuorista kärsii mielenterveyshäiriöistä. Hyvä mielenterveyspolitiikka onkin tehokasta turvallisuuspolitiikkaa. Lasten ja nuorten tulee saada apua mielenterveysongelmiin heti ongelman syttyessä. THL:n tällä viikolla julkaistun raportin mukaan meillä on sekava palvelujärjestelmä, joka heikentää mielenterveystyön vaikuttavuutta. Tutkimusten mukaan jopa 25 prosenttia nuorista kärsii jostain mielenterveydenhäiriöstä, ja keväällä 2021 miltei joka kolmas tyttö raportoi vähintään keskivaikeasta ahdistusoireilusta.

Valtiovarainministeriön teettämässä kyselyssä lapset ja nuoret saivat ehdottaa kohteita, mihin he käyttäisivät julkisia varoja. Lapset ja nuoret toivovat, että budjettia käytettäisiin koulutuksen ja harrastuksen lisäksi mielenterveystyöhön. Toimiva mielenterveystyö edistää lapsen oikeuksien [Puhemies: Kysymys!] toteutumista. Kysynkin ministeri Kiurulta: miten ohjaamme hyvinvointialueita varmistamaan lasten ja nuorten mielenterveyspalvelut ja tekemään vaikuttavaa mielenterveystyötä?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Kiuru, olkaa hyvä.

16.54 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielenterveysongelmien osalta tilanne on juuri niin kuin sanottekin. Olen aivan samaa mieltä, järjestelmä on ollut hyvin sekainen, ja nyt me ollaan tällä hallituskau-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 169/2022 vp

della laitettu näitä mielenterveysongelmia kuntoon. Pidän kyllä häpeällisenä sitä keskustelua, että eduskunnassa yhä on kansanedustajia, jotka eivät huomaa sitä, että valtakunta on tunnustanut, että lasten ja nuorten mielenterveysongelmat pitää laittaa kuntoon. Kun tämä hallitusohjelma rakennettiin, me istuimme nimenomaan miettimässä, miten näihin asioihin voidaan satsata. Koulujen etulaitaan on koulutettu jo noin 2 300 aikuista, jotka osaavat tätä matalan kynnyksen keskusteluapua, ja täällä annetaan ymmärtää, että mitään ei ole tehty. Eli minusta on tärkeää huomata, että on panostettu. Mutta ei se vielä riitä, että meillä on esimerkiksi Terapiat etulinjaan täällä pääkaupunkiseudulla, jossa yli kahden miljoonan suomalaisen terapiamahdollisuuksia ja mielenterveyspalveluita on parannettu merkittäväällä tavalla — kannattaa tutustua. Nämä on kaikki tehty sillä tuella, mitä hallitus on nyt kentälle antanut. Mutta tässä on todella paljon töitä, [Puhemies koputtaa] ja yksi yhteinen nimittäjä on se, että näihin asioihin pitää satsata, investoida.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, viimeinen lisäkysymys.

16.55 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluan kiittää tästä keskustelusta, mutta totean, että nyt pelkät puheet eivät riitä, tarvitaan tekoja. Yksi iso asia tämän ongelman taustalla on lasten ja nuorten pahoinvointi, myös kasvavat mielenterveysongelmat. Ministeri Kiuru sanoi, että asia on kunnossa, ja ministeri Andersson sanoi, että ei ole.

Kokoomus on esittänyt lukuisia kertoja tällä vaalikaudella terapiatakuun toteuttamista. Te olette, arvoisa hallitus — mukana myös vihreät — äänestäneet joka kerta terapiatakuuta vastaan. Kokoomus kannattaa terapiatakuuta. Kokoomus kannattaa sitä tänään, kokoomus kannattaa sitä myös tulevien vaalien jälkeen ensi vaalikaudella. Arvoisa hallitus, kysyn teiltä: kannatatteko te terapiatakuuta edes tulevalla vaalikaudella?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Pääministeri Marin, olkaa hyvä.

16.56 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Huhtikuun 2. päivä käydään eduskuntavaalit, ja äänestäjät pääsevät äänestämään niitä puolueita, joiden katsovat edustavan mielestään oikeita arvoja ja asioita.

Tällä vaalikaudella todella on panostettu koulutukseen ennätyksellinen määrä resursseja. Me olemme laittaneet sosiaali- ja terveydenhuoltoa kuntoon [Timo Heinonen: Miten terapiatakuu?] niin rakenneuudistuksen kuin monien palvelu-uudistusten kautta. Esimerkiksi tämä seitsemän päivän hoitotakuu on erittäin tärkeä uudistus, ja sen osana myös mielen-terveyspalveluita tullaan parantamaan.

Mutta kysyn myös kokoomukselta, kun huhtikuun vaalit ovat kohta edessä, miten te ajattelette, että jengirikollisuus, nuorten pahoinvointi, nämä mielenterveysongelmat korjaantuvat sillä, että leikataan sosiaaliturvasta kaikkein heikoimmassa asemassa olevilta ihmisiltä, leikataan sosiaali- ja terveyspalveluista, mielenterveyspalveluista, lastensuojelusta, nuorisotyöstä. Epäilen kyllä, että kun tämä leikkauslista on niin kova, niin kyllä on silloin leikattava myös koulutuksesta. Noita leikkauksia ei pysty pelkästään sosiaali- ja terveyspalveluista tekemään. Millä tavalla [Puhemies koputtaa] näin laitetaan kuntoon meidän lasten ja nuorten tilanne?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 169/2022 vp

Kysymyksen käsittely päättyi.